

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๑) อนุรักษ์ ป่าไม้ และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติและจัดให้มีพื้นที่สาธารณะ สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทยสามารถปรับ ประยุกต์ หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคม และโรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่ ได้เล็งเห็น ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงได้จัดทำโครงการสำรวจฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน หรือ ประชาชนท้องถิ่นเพื่อให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นประชาชนชาวบ้าน หรือประชาชนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่เป็นปัจจุบัน และเพื่อสืบสาน อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจาก ชุมชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน หรือประชาชนท้องถิ่น เล่มนี้จะเป็น ประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน หรือ ประชาชนท้องถิ่น ต่อไป

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่

สารบัญ

หน้า

บทที่ ๑ บทนำ

๑

บทที่ ๒ วิธีการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑๐

บทที่ ๓ ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บทที่ ๑ บทนำ

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ และแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๗ พ.ศ.๒๕๖๒ ส่วนที่ ๓ อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา ๖๗ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่จึงได้จัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นหลักฐานข้อมูลสำหรับการศึกษาเรียนรู้ สืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

๑.ด้านกายภาพ

๑.๑ ที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่ เลขที่ ๑๐๐ หมู่ที่ ๑ ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย อยู่ทิศใต้สุดของเขตอำเภอเวียงป่าเป้าห่างจากตัวอำเภอ เวียงป่าเป้า ประมาณ ๒๑ กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลแม่เจดีย์ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับตำบลวังใต้ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลแม่เจดีย์ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปของตำบลแม่เจดีย์ใหม่ ประกอบด้วยพื้นที่ภูเขาสูงชัน คิดเป็นร้อยละ ๗๗ ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเป็นพื้นที่ป่าดิบ และป่าผลัดใบ พื้นที่ราบเชิงเขาและเนินเขาประมาณร้อยละ ๑๙ ของพื้นที่ตำบล ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกพืชไร่และไม้ผล นอกจากนี้ยังพบพื้นที่ราบลุ่มคิดเป็นร้อยละ ๔ ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเป็นพื้นที่ทำนา

๑.๓ สภาพภูมิอากาศ

ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ มีสภาพภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน มี ๓ ฤดูกาล คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึง เดือนกันยายน ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึง เดือนมกราคม

๑.๔ ลักษณะของดิน

สถานภาพทรัพยากรที่ดินของตำบลแม่เจดีย์ใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้า มีเนื้อที่ทั้งหมด ๑๖๐,๐๗๒ ไร่ เป็นที่ลุ่มมีศักยภาพในการทำนา ๔,๖๕๗ ไร่ พื้นที่อื่นๆ เช่น แหล่งน้ำ ชุมชน อีกประมาณ ๑,๘๑๘ ไร่ ลักษณะสภาพดินส่วนใหญ่ของตำบลแม่เจดีย์เป็นดินเหนียวและดินร่วนปนทราย

๑.๕ ลักษณะของแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำในตำบลแม่เจดีย์ใหม่ ประกอบด้วย

๑. ลำน้ำ , ลำห้วย ๘ สาย

- น้ำแม่ลาว	-	น้ำแม่เจดีย์
- น้ำห้วยแม่โถ	-	ห้วยน้ำริน
- น้ำห้วยโป่ง	-	น้ำห้วยกระทะ
- น้ำห้วยป่าครั่ง	-	น้ำห้วยอ้อ

๒. สระเก็บน้ำสาธารณะ ประกอบด้วย อ่างเก็บน้ำห้วยยาคำมา หมู่ที่ ๓ , สระน้ำสาธารณะบ้านบวกซอน หมู่ที่ ๙ สระเก็บน้ำบ้านร้อง หมู่ที่ ๒ , สระเก็บน้ำบ้านปางอ้าย หมู่ที่ ๔ และสระเก็บน้ำบ้านโป่งป่าตอง หมู่ที่ ๑๔

๓. ฝายที่สำคัญ ประกอบด้วย ฝายชะลอน้ำบ้านปางอ้าย (ฝายน้ำลาว) หมู่ที่ ๔ , ฝายชะลอน้ำบ้านจำบอน (ฝายน้ำลาว) หมู่ที่ ๕ และฝายชะลอน้ำบ้านโป่งน้ำร้อน (ฝายน้ำลาว) หมู่ที่ ๖

๑.๖ ลักษณะของไม้และป่าไม้

ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ มีพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมด จำนวน ๑๔๔,๔๙๖ ไร่ หรือร้อยละ ๙๐.๒๗ ของพื้นที่ตำบล ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ เขตอุทยานแห่งชาติขุนแจ และเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภูเขาล้อมรอบพื้นที่ตำบลแม่เจดีย์ใหม่

๒. ด้านการเมืองการปกครอง

๒.๑ เขตการปกครอง

ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ มีพื้นที่ทั้งหมด ๒๙๐ ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๔ หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ ๑ บ้านโฮ่ง	หมู่ที่ ๘ บ้านเมืองน้อย
หมู่ที่ ๒ บ้านร้อง	หมู่ที่ ๙ บ้านบวกซอน
หมู่ที่ ๓ บ้านแม่เจดีย์	หมู่ที่ ๑๐ บ้านห้วยม่วง
หมู่ที่ ๔ บ้านปางอ้าย	หมู่ที่ ๑๑ บ้านห้วยชมภู
หมู่ที่ ๕ บ้านจำบอน	หมู่ที่ ๑๒ บ้านห้วยพระคุณ
หมู่ที่ ๖ บ้านโป่งน้ำร้อน	หมู่ที่ ๑๓ บ้านห้วยโป่งผาลาด
หมู่ที่ ๗ บ้านขุนลาว	หมู่ที่ ๑๔ บ้านโป่งป่าตอง

๒.๒ การเลือกตั้ง

การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ และแก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน มีจำนวน ๑๔ หมู่บ้าน มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๑ คน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๒๕ คน

๓. ประชากร

๓.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับประชากร

ประชากร จำนวนประชากรรวมทั้งหมด ๙,๕๗๗ คน แยกเป็นชาย ๔,๘๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๒๓ ของจำนวนประชากรทั้งหมด และหญิง ๔,๗๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๓๙ ของจำนวนประชากรทั้งหมด ความหนาแน่นของประชากร ๓๓ คนต่อตารางกิโลเมตร ประชากรนับถือศาสนาพุทธ มีประเพณีการทำบุญตามพระพุทธศาสนาในเดือนต่างๆ ที่สืบสานต่อเนื่องกันมา มีความเป็นอยู่แบบเครือญาติ ผูกพันและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ให้ความเคารพนับถือ พระสงฆ์ ผู้อาวุโสและผู้นำชุมชน และจะถือตามประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมซึ่งเกี่ยวกับชีวิตของคนไทย เช่น ประเพณีการแต่งงาน ประเพณีการบวช ฯลฯ และด้านศิลปะในรูปแบบของชาวไทยล้านนาไทยทั่วไป เช่น การฟ้อนเอื้อง การฟ้อนเล็บ ด้านวัฒนธรรมการกินอยู่จะกินข้าวเหนียวเป็นหลัก รับประทานอาหารพื้นเมืองโดยการปลูกผักกินเอง เลี้ยงสัตว์ไว้บริโภค การแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมือง

จำนวนประชากรแยกหมู่บ้าน

ประชากร	ชาย	หญิง	รวม
ตำบลแม่เจดีย์ใหม่	๔,๘๔๖	๔,๗๓๑	๙,๕๗๗
หมู่ ๑	๒๖๒	๒๕๓	๕๑๕
หมู่ ๒	๕๔๓	๕๐๒	๑,๐๔๕
หมู่ ๓	๓๒๓	๓๓๕	๖๕๘
หมู่ ๔	๔๑๑	๔๓๔	๘๔๕
หมู่ ๕	๕๖๔	๕๕๔	๑,๑๑๘
หมู่ ๖	๑๗๙	๑๗๘	๓๕๗
หมู่ ๗	๒๕๕	๒๓๖	๔๑๙
หมู่ ๘	๔๗๒	๔๑๓	๘๘๕
หมู่ ๙	๓๘๘	๔๐๙	๗๙๗
หมู่ ๑๐	๔๒๓	๓๘๗	๘๑๐
หมู่ ๑๑	๓๑๔	๓๓๕	๖๕๑
หมู่ ๑๒	๖๙	๔๘	๑๐๗
หมู่ ๑๓	๒๐๕	๑๙๔	๓๙๙
หมู่ ๑๔	๔๔๘	๔๕๑	๘๙๙

๔. ระบบบริการพื้นฐาน

๑) สาธารณูปโภค ได้แก่

(๑) ไฟฟ้า มีไฟฟ้าเข้าถึง ๑๓ หมู่บ้าน

(๒) ประปา มีระบบประปาครอบคลุมเกือบทุกหมู่บ้าน

(๓) การโทรคมนาคม มีโทรศัพท์สาธารณะครอบคลุมเกือบทุกหมู่บ้าน

(๔) การคมนาคม/ขนส่ง ใช้เส้นทางหลวง หมายเลขที่ ๑๑๘ ซึ่งเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดเชียงใหม่

และเชียงรายตัดผ่าน

๒) สถานบริการสาธารณะ ได้แก่ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ๑ แห่ง โรงเรียนประถมศึกษา ๗ แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๔ แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล/หมู่บ้าน ๑ แห่ง ตู้ยามตำรวจ ๒ แห่ง ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ๗ แห่ง และวัด/สำนักสงฆ์ ๑๕ แห่ง

๕. สภาพเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจ ได้จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ เอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้องเช่นเดียวกับหัวข้อ ๒.๔ ได้ผลการศึกษา ดังนี้

๖.๑ การประกอบอาชีพ อาชีพหลักคือ เกษตรกรรม รองลงมารับจ้าง และอุตสาหกรรมในครัวเรือน

๖.๒ ครัวเรือนเกษตร ร้อยละ ๘๘.๕๖ ของครัวเรือนทั้งหมด

๖.๓ พื้นที่ทำการเกษตร เฉลี่ย ๘.๕๗ ไร่ต่อครัวเรือน

๖.๔ แรงงานภาคเกษตร เฉลี่ย ๑.๖ คนต่อครัวเรือน

๖.๕ รายได้ ผ่านเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน คนในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยตั้งแต่ ๓๐,๐๐๐ บาทต่อคนต่อปี

๖. สภาพทางสังคม

๖.๑ การศึกษา

- โรงเรียนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่ มีดังนี้
 ๑. โรงเรียนบ้านโฮ้ง
 ๒. โรงเรียนบ้านปางอ้ายห้วยชมภู
 ๓. โรงเรียนโป่งน้ำร้อนวิทยา
 ๔. โรงเรียนบ้านบ้านเมืองน้อย
 ๕. โรงเรียนบ้านห้วยม่วง
 ๖. โรงเรียนห้วยโป่งผาลาด
 ๗. โรงเรียนบ้านขุนลาว
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน ๔ ศูนย์ คือ
 ๑. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่
 ๒. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านเมืองน้อย
 ๓. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนบ้านห้วยม่วง
 ๔. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านขุนลาว

๖.๒ สาธารณสุข

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่ มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ จำนวน ๑ แห่ง คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่เจดีย์ใหม่

๖.๓ อาชญากรรม

ตำบลแม่เจดีย์ใหม่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรแม่เจดีย์ใหม่ ประกอบด้วยแต่ละหมู่บ้าน มีอาสาสมัครตำรวจบ้าน ชุดรักษาความสงบหมู่บ้าน คอยเป็นกำลังสำคัญในการแจ้งเบาะแสและข้อมูลข่าวสารให้กับทางราชการทราบอยู่ตลอดเวลาทำให้ปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่อยู่ในระดับน้อย

๖.๔ ยาเสพติด

ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำนา ทำสวน ทำให้มีความจำเป็นต้องจ้างแรงงานจากต่างพื้นที่เข้ามาอยู่ในพื้นที่ประชากรจึงมีความหลากหลายเข้ามาอยู่อาศัยส่งผลให้มีปัญหา ยาเสพติดแพร่ระบาดเข้ามาในพื้นที่พอสมควร

๖.๕ การสังคมสงเคราะห์

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่ได้ดำเนินการด้านสังคมสงเคราะห์ ดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์ รับลงทะเบียนและประสานโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด ประสานการทำบัตรผู้พิการตลอดจนดูแลผู้ยากไร้ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่

๗. ระบบบริการพื้นฐาน

๗.๑ การคมนาคมขนส่ง

ตำบลแม่เจดีย์ใหม่มีเส้นทางคมนาคม ดังนี้

หมู่ที่	๑	ยาวรวม	๒	ยาวรวม	๓	ยาวรวม	๔	ยาวรวม
	ถนนลูกรัง	เมตร	ถนน คสม.	เมตร	ถนน คสล.	เมตร	ถนนลาดยาง	เมตร
๑	๓	๑,๘๙๑	๙	๙๗๘	๔	๑,๖๐๓	-	-
๒	๓	๑๖๐	๙	๑,๒๓๔	๙	๓,๗๔๔	-	-
๓	๑	๓๐	๑๐	๑,๗๓๗	๑๐	๑,๘๙๓	๑	๗๑๑
๔	๓	๒๗	๑	๒๑๐	๙	๑,๙๖๑	-	-
๕	๒	๒๘	๑๔	๒,๘๒๘	๘	๑,๕๐๗	๑	๕๐๖
๖	๑	๒๓๐	๖	๗๔๐	๗	๑,๒๘๔	-	-
๘	๒	๑,๒๑๒	๖	๒,๐๗๓	๗	๕,๓๙๘	-	-
๙	๑	๓๕	๘	๑,๖๑๗	๖	๒,๐๓๘	-	-
๑๐	๑	๓๓๒	๖	๑,๔๗๙	๔	๔,๕๘๙	-	-
๑๑	๑	๒๔	๙	๒,๔๗๘	๒	๘๒๐	-	-
๑๓	๒	๒,๐๙๒	๔	๙๙๗	๘	๒,๖๕๑	-	-
๑๔	๑	๒,๓๙๔	๕	๖๖๒	๑	๑,๒๒๙	-	-
รวม	๒๑	๘,๔๕๕	๘๗	๑๗,๐๓๓	๗๕	๒๘,๗๑๗	๒	๑,๒๑๗

(ข้อมูลจากกองช่าง อบต.แม่เจดีย์ใหม่)

๗.๒ การไฟฟ้า

พื้นที่ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ มีไฟฟ้าครอบคลุมครบทุกหมู่บ้าน มีหน่วยบริการผู้ใช้ไฟฟ้า สังกัดการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอเวียงป่าเป้า สำนักงานหน่วยบริการไฟฟ้า จำนวน ๑ แห่ง ตั้งอยู่ ๓๙๘ หมู่ ๑๔ ตำบลป่าจ้าว อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

๗.๓ การประปา

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่มีระบบประปาประกอบด้วยระบบประปาหมู่บ้านขนาดกลาง มีจำนวน ๗ หมู่บ้าน ได้แก่

- หมู่ที่ ๑ บ้านโฮ้ง
- หมู่ที่ ๓ บ้านแม่เจดีย์
- หมู่ที่ ๔ บ้านปางอ้าย
- หมู่ที่ ๕ บ้านจำบอน
- หมู่ที่ ๖ บ้านโป่งน้ำร้อน
- หมู่ที่ ๙ บ้านบวกลอน
- หมู่ที่ ๑๔ บ้านโป่งป่าตอง

ระบบประปาภูเขา จำนวน ๖ หมู่บ้าน ได้แก่

- บ้านที่ ๗ บ้านขุนลาว
- หมู่ที่ ๘ บ้านเมืองน้อย
- หมู่ที่ ๑๐ บ้านห้วยม่วง
- หมู่ที่ ๑๑ บ้านห้วยชมพู
- หมู่ที่ ๑๒ บ้านห้วยคุณพระ
- หมู่ที่ ๑๓ บ้านห้วยโป่งผาลาด

๗.๔ โทรศัพท์

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่ มีการสื่อสารที่สำคัญ ได้แก่ ทางโทรศัพท์บ้านและโทรศัพท์เคลื่อนที่ และมีเครือข่ายของโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน

๘. ระบบเศรษฐกิจ

๘.๑ การเกษตร

ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ มีพื้นที่กว้างและอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตร ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ เช่น ชา กาแฟ ลำไย ข้าวโพด ทำสวน เช่น มันฝรั่ง หอมหัวใหญ่ ถั่วเหลืองฝักสด ฯลฯ และในปัจจุบันมีการปลูกยางพาราในบางพื้นที่

๘.๒ การท่องเที่ยว

ในตำบลแม่เจดีย์ใหม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่ ประกอบด้วย

๑. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติขุนแจ , อ่างเก็บน้ำห้วยยาคำมา (วังมัจฉา) , บ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติ
๒. แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนา ได้แก่ วัดพระธาตุแม่เจดีย์ ซึ่งถือเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เป็นที่ยึดเหนี่ยวของประชาชนในตำบลแม่เจดีย์ใหม่และประชาชนทั่วไป

๘.๓ การพาณิชย์และกลุ่มอาชีพ

กลุ่มอาชีพ

- กลุ่มการทำกระดุมจากกะลามะพร้าว บ้านแม่เจดีย์ หมู่ที่ ๓
- กลุ่มทำไม้กวาด บ้านปางอ้าย หมู่ที่ ๔ , บ้านจำบอน หมู่ที่ ๕ ,บ้านบวขอนแก่น หมู่ที่ ๙ และบ้านห้วยชมพู หมู่ที่ ๑๑

๙. เศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่น (ด้านการเกษตรและแหล่งน้ำ)

๙.๑ ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่ ตั้งอยู่ที่ ๑๐๐ หมู่ ๑ ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ได้ยกฐานะจากสภาตำบลแม่เจดีย์ใหม่ เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ มีหมู่บ้านในเขตพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน ๑๔ หมู่บ้าน ประกอบด้วย

หมู่ที่ ๑ บ้านโฮ้ง	หมู่ที่ ๒ บ้านร้อง	หมู่ที่ ๓ บ้านแม่เจดีย์
หมู่ที่ ๔ บ้านปางอ้าย	หมู่ที่ ๕ บ้านจำบอน	หมู่ที่ ๖ บ้านโป่งน้ำร้อน
หมู่ที่ ๗ บ้านขุนลาว	หมู่ที่ ๘ บ้านเมืองน้อย	หมู่ที่ ๙ บ้านบวขอนแก่น
หมู่ที่ ๑๐ บ้านห้วยม่วง	หมู่ที่ ๑๑ บ้านห้วยชมพู	หมู่ที่ ๑๒ บ้านห้วยคุณพระ
หมู่ที่ ๑๓ บ้านห้วยโป่งผาลาด	หมู่ที่ ๑๔ บ้านโป่งป่าตอง	

๙.๒ ข้อมูลด้านการเกษตร

ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ มีพื้นที่เกษตรกรรม ๑๑,๓๑๕ ไร่ หรือ หรือร้อยละ ๗.๐๗ ของพื้นที่ตำบล พื้นที่เขตเกษตรนี้เป็นบริเวณที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เขตนี้เกษตรกรมีการใช้พื้นที่เพื่อการเกษตรกรรม เช่น นาข้าว พืชไร่ ไม้ผล พืชผัก หรือไม้ยืนต้น

๙.๓ ข้อมูลด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

แหล่งน้ำในตำบลแม่เจดีย์ใหม่ประกอบด้วย

- น้ำแม่ลาว
- น้ำแม่เจดีย์
- น้ำห้วยแม่โถ
- ห้วยน้ำริน
- น้ำห้วยโป่ง
- น้ำห้วยกระทะ
- น้ำห้วยป่าครั่ง
- น้ำห้วยอ้อ

๙.๔ ข้อมูลด้านแหล่งน้ำกิน น้ำใช้ (หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค)

การประปา

ระบบประปาหมู่บ้านขนาดกลาง มีจำนวน ๗ หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ ๑ บ้านโฮ่ง

หมู่ที่ ๓ บ้านแม่เจดีย์

หมู่ที่ ๔ บ้านปางอ้าย

หมู่ที่ ๕ บ้านจำบอน

หมู่ที่ ๖ บ้านโป่งน้ำร้อน

หมู่ที่ ๙ บ้านบวกขอน

หมู่ที่ ๑๔ บ้านโป่งป่าตอง

ระบบประปาภูเขา จำนวน ๖ หมู่บ้าน ได้แก่

บ้านที่ ๗ บ้านขุนลาว

หมู่ที่ ๘ บ้านเมืองน้อย

หมู่ที่ ๑๐ บ้านห้วยม่วง

หมู่ที่ ๑๑ บ้านห้วยชมภู

หมู่ที่ ๑๒ บ้านห้วยคุณพระ

หมู่ที่ ๑๓ บ้านโป่งผาลาด

แหล่งน้ำธรรมชาติ

ลำน้ำ , ลำห้วย ๘ สาย

- น้ำแม่ลาว

- น้ำแม่เจดีย์ -

น้ำห้วยแม่โถ

- ห้วยน้ำริน -

น้ำห้วยโป่ง -

น้ำห้วยกระทะ

- น้ำห้วยป่าครั่ง -

น้ำห้วยอ้อ

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

ฝาย ๓ แห่ง

บ่อน้ำตื้น ๕๗๑ แห่ง

บ่อโยก ๘ แห่ง

๑๐. ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

๑๐.๑ การนับถือศาสนา

ประชาชนส่วนใหญ่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่ ประมาณร้อยละ ๙๙ นับถือศาสนาพุทธ และร้อยละ ๑ นับถือศาสนาอื่นๆ ประชาชนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ โดยมีศาสนสถานในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่ ดังนี้

สถาบันและองค์กรทางศาสนา

วัด/สำนักสงฆ์ ๑๖ แห่ง

ได้แก่ ๑ วัดสันตันเป่า	ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๑ บ้านโฮ่ง
๒ วัดบ้านร้อง	ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๒ บ้านร้อง
๓ วัดแม่เจดีย์	ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๓ บ้านแม่เจดีย์
๔ วัดพระธาตุแม่เจดีย์	ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๓ บ้านแม่เจดีย์
๕ วัดปางอ้าย	ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๔ บ้านปางอ้าย
๖ วัดศรีดอนชัย	ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๕ บ้านจำบอน
๗ วัดโป่งน้ำร้อน	ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๖ บ้านโป่งน้ำร้อน
๘ วัดขุนลาว	ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๗ บ้านขุนลาว
๙ อารามบ้านเมืองน้อย	ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๘ บ้านเมืองน้อย
๑๐ วัดปางไคร้	ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๙ บ้านบวกขอน
๑๑ วัดห้วยชมภู	ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๑๑ บ้านห้วยชมภู
๑๒ อารามบ้านห้วยคุณพระ	ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๑๒ บ้านห้วยคุณพระ
๑๓ อารามบ้านโป่งผาลาด	ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๑๓ บ้านโป่งผาลาด
๑๔ วัดสุวรรณาราม	ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๑๔ บ้านโป่งป่าตอง
๑๕ วัดสบโป่ง	ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ ๑๕ บ้านโป่งป่าตอง

มัสยิด ๑ แห่ง

ตั้งอยู่หมู่ที่ ๖ บ้านโป่งน้ำร้อน

๑๐.๒ ประเพณีและงานประจำปี

ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมแบบล้านนา มีความเชื่อเรื่องบาปบุญ ความดี ความชั่ว มีการนับถือภูตผี ให้ความเคารพและให้เกียรติผู้อาวุโสกว่า มีความเชื่อเรื่องโชคลาง หรือนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามบรรพบุรุษ มีงานประเพณีสำคัญต่างๆ ประกอบด้วงานประเพณีสงกรานต์น้ำพระธาตุแม่เจดีย์วันลอยกระทง (ยี่เป็ง) วันเข้าพรรษา ประเพณีปีใหม่เมือง ประเพณีบวชป่าแม่ไถ ประเพณีสลากภัต ฯลฯ

๑๐.๓ สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกในท้องถิ่น

- ไม้กวาดดอกหญ้า
- ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากกะลา

๑๑. ทรัพยากรธรรมชาติ

๑๑.๑ แหล่งน้ำ

น้ำที่ประชาชนในตำบลแม่เจดีย์ใหม่ใช้สำหรับการอุปโภค-บริโภคและทำการเกษตร มีดังนี้

๑. น้ำแม่ลาว เป็นแม่น้ำสายใหญ่ของตำบลอยู่ทางทิศใต้ของตำบลไหลผ่านขนานกับถนนสาย เชียงราย – เชียงใหม่
๒. น้ำแม่เจดีย์เป็นแม่น้ำซึ่งเป็นเส้นแบ่งเขตของตำบลแม่เจดีย์ใหม่และตำบลแม่เจดีย์มีน้ำไหลตลอดทั้งปี
๓. น้ำห้วยแม่โถ ไหลจากบ้านแม่โถลงสู่แม่น้ำลาว มีน้ำไหลตลอดปี
๔. ห้วยน้ำรินอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของบ้านเมืองน้อยไหลจากห้วยโป่งลงสู่ห้วยม่วงมีน้ำใช้ตลอดปี
๕. น้ำห้วยโป่ง อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของบ้านโป่งผาลาดไหลจากห้วยโป่งลงสู่แม่น้ำลาว น้ำไหลผ่านตลอดปี
๖. น้ำห้วยกระทะ อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของบ้านโป่งป่าตอง ฤดูแล้งน้ำไม่เพียงพอ
๗. ห้วยป่าครึ่ง อยู่ทางทิศตะวันตกของบ้านโป่งป่าตอง ฤดูแล้งน้ำไม่เพียงพอ
๘. น้ำห้วยอ้อ อยู่ทางทิศตะวันตกของบ้านบวกซอน ฤดูแล้งน้ำไม่เพียงพอ

๑๑.๒ ป่าไม้

ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่ มีเนื้อที่ป่าไม้ ๑๔๔,๔๙๖ ไร่ หรือร้อยละ ๙๐.๒๗ ของพื้นที่ตำบล พื้นที่เขตนี้นับเป็นบริเวณที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวน

๑๑.๓ คุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

คุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติในเขตตำบลแม่เจดีย์ใหม่ ค่อนข้างจะสมบูรณ์ ทั้ง ดิน น้ำ ป่าไม้ จะเห็นได้จากเกษตรกรในพื้นที่สามารถทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปีแต่มีบางปีที่แห้งแล้ง ขาดน้ำในการทำการเกษตรเพราะภูมิอากาศในตำบลร้อนจัดฝนไม่ตกตามฤดูกาล

บทที่ ๒ การจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน
๒. เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญานั้น ๆ ต่อไป

วิธีการดำเนินการ/ขั้นตอน

๑. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
๒. สืบค้นข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในชุมชน จำแนกตามสาขา
๓. บันทึกข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

เป้าหมาย

ภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นคำที่มีความหมาย เช่นเดียวกับคำว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย เป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ ซึ่งเรียกว่าปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความของภูมิปัญญาท้องถิ่นในลักษณะต่าง ๆ กันดังนี้

๑. **กรมวิชาการ (๒๕๓๘)** ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า คือ ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกต วิเคราะห์จนเกิดปัญญาและตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้อะเอียดหลายเรื่องความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะ สาขาวิชาต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้ใหม่ที่ช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา
๒. **สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.)** กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยว่า เป็นองค์ความรู้ความสามารถและทักษะของคนไทยที่เกิดจากสังคมประสบการณ์ ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ ปรับแต่ง และถ่ายทอด สืบต่อกันมาเพื่อให้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทย ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย
๓. **สามารถ จันท์สุรย์ (๒๕๓๖)** กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เองที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้านทั้งกว้าง ทั้งลึก ที่ชาวบ้านสามารถคิดเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินวิถีชีวิตในท้องถิ่นอย่างสมสมัย

จากความหมายดังกล่าวมาข้างต้น อาจสรุปว่า

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ หรือสิ่งที่สั่งสมกันมาตั้งแต่อดีตซึ่งเป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่นซึ่งได้ผ่านการคิดค้นและปรับปรุง เปลี่ยนแปลง จนได้แนวทางที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคม เป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไป ถือเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดค้นขึ้นแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแก้ปัญหาเป็นทั้งสติปัญญา และองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้น จึงมีความครอบคลุมเนื้อหาสาระและแนวทางดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ในหลายวิชา ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑) ได้จำแนกไว้รวม ๑๐ สาขา คือ

๑. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหาการเกษตร เป็นต้น
๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปแบบผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น
๓. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถถึงพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้
๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในด้านบริหารจัดการด้านการสะสมและบริการกองทุนและธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน
๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น
๘. สาขาจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ทั้งขององค์กรชุมชน องค์กรทางสังคมอื่น ๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น ภารกิจของการจัดการศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ดี หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิภาพ
๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท
๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ประเพณี เป็นต้น

บทที่ ๓ ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ในเขตตำบลแม่เจดีย์ใหม่

๑ ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑.๑ ด้านเกษตรกรรมและการทำมาหากิน

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	สวนชา กาแฟอินทรีย์	นางอำนวยการ ชันแก้ว	๑๒๘ หมู่ ๗ บ้านขุนลาว
๒	ปลูกผักปลอดสารพิษ	นางเครือวัลย์ ชันทะ	๗๓ หมู่ ๗ บ้านขุนลาว
๓	สวนชา และใบเมี่ยง	นางกัลยา คำปิ่นคำ	๑๕๒ หมู่ ๗ บ้านขุนลาว
๔	สวนกาแฟอินทรีย์	นายอภิรุณ คำปิ่นคำ	๑๘๐ หมู่ ๗ บ้านขุนลาว

๑.๒ ด้านศิลปหัตถกรรมและสิ่งทอ

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	ช่างไม้	นายประยูร สายต่อม	หมู่ ๑ บ้านโฮ้ง
๒	การตีมีด	นายชล สุขยั้ง	หมู่ ๔ บ้านปางอ้าย
๓	การทำบั้งไฟ, จักสาน	นายอ้าย คำปิ่นคำ	๑๗/๑ หมู่ ๗ บ้านขุนลาว
๔	ทำไม้กวาดดอกหญ้า	นางเที่ยง แผลงแก้ว	๑๒๘ หมู่ ๗ บ้านขุนลาว
๕	เครื่องปั้นดินเผา	นายอภิวัฒน์ พันวีระ	๑๑ หมู่ ๔ บ้านปางอ้าย

๑.๓ ด้านอาหาร เครื่องดื่ม สมุนไพรและยารักษาโรค

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	สมุนไพร	นายสิงโต สุตา	หมู่ ๑ บ้านโฮ้ง
๒	การถนอมอาหาร	นางอำนวยการ ชันแก้ว	๑๒๘ หมู่ ๗ บ้านขุนลาว
๓	ขนมล้านนาโบราณ	นางเครือวัลย์ ชันทะ	๗๓ หมู่ ๗ บ้านขุนลาว
๔	การทำน้ำเมี่ยง	นายนवल สายธิชัย	๔๖ หมู่ ๗ บ้านขุนลาว

๑.๔ ด้านศิลปกรรม

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	ด้านขอพื้นเมือง	นายวรการ อภิชัย	หมู่ ๓ บ้านแม่เจดีย์

๑.๕ ด้านจัดการ

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	บริหารรัฐวิสาหกิจชุมชน	นายอภิรุณ คำปิ่นคำ	๑๘๐ หมู่ ๗ บ้านขุนลาว

๑.๖ ด้านภาษาและวรรณกรรม

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	ตัวเมืองล้านนา	นายสิงโต สุตา	หมู่ ๒ บ้านร้อง
๒	ภาษาล้านนา	นายนवल สายธิชัย	๔๖ หมู่ ๗ บ้านขุนลาว

๑.๗ ด้านศาสนา ประเพณี และพิธีกรรม

ที่	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	ประเพณีท้องถิ่น	นายสำราญ อินตะลาศ	หมู่ ๑ บ้านโฮ่อง
๒	พิธีกรรม	นางเที่ยง แผลงแก้ว	๑๒๘ หมู่ ๗ บ้านขุนลาว
๓	พิธีกรรม	นายสุบิน ทลอมคำ	หมู่ ๓ บ้านแม่เจดีย์
๔	พิธีกรรมล้านนา	นายอ้าย คำปิ่นคำ	๑๗/๑ หมู่ ๗ บ้านขุนลาว
๕	พิธีกรรมล้านนา	นายนวล สายฉิชัย	๔๖ หมู่ ๗ บ้านขุนลาว
๖	ประเพณีโบราณล้านนา	นายวัลลภ เข้มราช	๑๑๒ หมู่ ๗ บ้านขุนลาว

๒. แหล่งเรียนรู้ชุมชน

ที่	ชื่อสถานที่/ที่ตั้ง	ความสำคัญ	ประโยชน์ที่ได้รับ	หมายเหตุ
๑	วัดพระธาตุแม่เจดีย์ หมู่ ๓ บ้านแม่เจดีย์	แหล่งเรียนรู้ทาง วัฒนธรรม	- เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญให้กับเด็ก และประชาชนทั่วไป	
๒	วังมัจฉา หมู่ ๓ บ้านแม่เจดีย์	แหล่งเรียนรู้ทาง ธรรมชาติ	- เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญให้กับเด็ก และประชาชนทั่วไป - เป็นการอนุรักษ์ธรรมชาติ	
๓	วัดแม่เจดีย์ หมู่ ๓ บ้านแม่เจดีย์	แหล่งเรียนรู้ทาง วัฒนธรรม	- เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญให้กับเด็ก และประชาชนทั่วไป	
๔	กลุ่มปุ๋ยหมักชีวภาพ หมู่ ๕ บ้านจำบอน	แหล่งเรียนรู้ ทางการเกษตรและ การนำวัสดุมาใช้	- เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญให้กับเด็ก และประชาชนทั่วไป - รู้จักการนำเศษวัชพืชและเศษอาหาร มาใช้ให้เกิดประโยชน์	
๕	กลุ่มทำปุ๋ยหมัก หมู่ ๖ บ้านโป่งน้ำร้อน	แหล่งเรียนรู้ ทางการเกษตรและ การนำวัสดุมาใช้	- เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญให้กับเด็ก และประชาชนทั่วไป - ลดการใช้ปุ๋ยเคมีทางการเกษตร	
๖	กลุ่มถ่านอัดแท่ง หมู่ ๖ บ้านโป่งน้ำร้อน	แหล่งเรียนรู้การนำ เศษวัสดุมาใช้	- เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญให้กับเด็ก และประชาชนทั่วไป - รู้จักการนำเศษวัชพืชมาใช้ให้เกิด ประโยชน์ - ลดการตัดต้นไม้เพื่อนำมาตัดต้นไม้	
๗	ศูนย์เรียนกาแปอินทรี หมู่ ๗ บ้านขุนลาว	แหล่งเรียนรู้ทาง ธรรมชาติ	- เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญให้กับเด็ก และประชาชนทั่วไป - เป็นรักษาธรรมชาติ การการแปรรูป กาแปอินทรี	
๘	ศูนย์ปลูกผักปลอดสารพิษ หมู่ ๗ บ้านขุนลาว	แหล่งเรียนรู้ทาง ธรรมชาติ	- เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญให้กับเด็ก และประชาชนทั่วไป - เป็นการผลิตอาหารปลอดสารพิษ	

ที่	ชื่อสถานที่/ที่ตั้ง	ความสำคัญ	ประโยชน์ที่ได้รับ	หมายเหตุ
๙	กลุ่มการทำไม้กวาด หมู่ ๕ บ้านจำบอน หมู่ ๙ บ้านบวขอนแก่น	แหล่งเรียนรู้ ทางด้าน สิ่งประดิษฐ์	- เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญให้กับเด็ก และ ประชาชนทั่วไป	
๑๐	กลุ่มผลิตผลิตภัณฑ์จาก กะลามะพร้าว ได้แก่ บ้านแม่เจดีย์ หมู่ ๓ , บ้านบวขอนแก่น หมู่ ๙	แหล่งเรียนรู้ ทางด้าน สิ่งประดิษฐ์	- เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญให้กับเด็ก และ ประชาชนทั่วไป - รู้จักการนำเศษกะลามะพร้าวมาทำ ให้เกิดประโยชน์และสร้างรายได้	
๑๑	กลุ่มกระดาษสา หมู่ ๙ บ้านบวขอนแก่น	แหล่งเรียนรู้ ทางด้าน สิ่งประดิษฐ์	- เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญให้กับเด็ก และ ประชาชนทั่วไป - รู้จักการนำวัสดุมาทำให้เกิดประโยชน์ และสร้างรายได้	
๑๒	กลุ่มทำตุ๊กตาของที่ระลึก หมู่ ๙ บ้านบวขอนแก่น	แหล่งเรียนรู้ ทางด้าน สิ่งประดิษฐ์	- เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญให้กับเด็ก และ ประชาชนทั่วไป - รู้จักการนำวัสดุมาทำให้เกิดประโยชน์ และสร้างรายได้	
๑๓	วัดปางไคร้ หมู่ ๙ บ้านบวขอนแก่น	แหล่งเรียนรู้ทาง วัฒนธรรม	- เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญให้กับเด็ก และ ประชาชนทั่วไป	
๑๔	อุทยานแห่งชาติขุนแจ (บริเวณป่าแม่โถ) หมู่ ๑๐ บ้านห้วยม่วง	แหล่งเรียนรู้ทาง ธรรมชาติ	- เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญให้กับเด็ก และ ประชาชนทั่วไป - รู้จักรักษาป่าต้นน้ำ	
๑๕	ลานต้นจระบี	แหล่งเรียนรู้ทาง วัฒนธรรม	- เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญให้กับเด็ก และ ประชาชนชนเผ่ามูเซอ หมู่ ๘ , ๑๐ , ๑๓	